

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ЦЕНТР ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ**

ЖОВТИЙ ВОЛОДИМИР ГРИГОРОВИЧ

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З
ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА»**

(на матеріалах ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс «Десна»)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

АВТОРЕФЕРАТ

**випускної кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеню «магістр»**

Чернігів -2020

Кваліфікаційною роботою є рукопис.

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, навчально-наукового інституту економіки Національного університету «Чернігівська політехніка».

Науковий керівник: д.е.н., професор, ГОГОЛЬ Тетяна Анатоліївна, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Національного університету «Чернігівська політехніка»

Рецензент: д.е.н., професор Виговська В.В., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Національного університету «Чернігівська політехніка»

Захист відбудеться «22» грудня 2020 р. о 09.00 год. на засіданні екзаменаційної комісії у Національному університеті «Чернігівська політехніка»

**Завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту ЧНТУ
к.ф.-м.н., доцент**

Юрченко М.Є.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Забезпечення високого рівня конкурентоспроможності за рахунок створення стійких конкурентних переваг є однією з важливих задач стратегічного управління видавничо-поліграфічними підприємствами, котрі у свою чергу сприяють комерційному успіху багатьох інших галузей промисловості, надаючи послуги з друку рекламно-сувенірної продукції та видань маркетингового призначення. Проте виконання цього завдання може суттєво ускладнюватись в умовах недостатньо ефективної організації розрахунків з персоналом, бо саме персонал на сьогодні є головною рушійною силою для досягнення поставлених перед видавничо-поліграфічним підприємством мети та завдань. Крім того, розрахунки з персоналом є важливим складником зобов'язань кожного підприємства та організації. Своєчасність та повнота розрахунків з персоналом мають важливе соціальне значення, оскільки безпосередньо пов'язані із забезпеченням добробуту населення, впливають на формування попиту та пропозиції на внутрішньому ринку через купівельну спроможність зайнятих працівників, безпосередньо впливають на структуру та величину витрат суб'єктів господарювання, слугують важливим мотиваційним чинником працівників до праці тощо.

Лише, теоретично та методологічно правильно організований облік розрахунків з персоналом сприятиме виконанню заробітною платою та іншими виплатами їх функцій: відтворювальної, стимулюючої, оптимізаційної, регулювальної, соціальної.

Дослідження, що пов'язані з обліком розрахунків з персоналом, здійснювалися багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями. Зокрема, В.С. Лень та М.П. Штупун досліджували поняття, структуру та особливості обліку виплат працівникам на основі аналізу М(С)БО та П(С)БО; Ю.О. Михайленко, Ю.Ю. Миронова та В.А. Панасенко досліджували проблеми організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві; С.О. Михайловина, Н.В. Овсяк вивчали проблеми організації обліку та

відображення інформації про виплати працівникам у звітності підприємства; Н.Ю. Мардус розглядала застосування методичних підходів до обліку, аудиту та аналізу праці і заробітної плати на підприємстві. Питання аналізу виплат працівникам досліджувались у працях наступних науковців: Ф.Бутинець, О.Дороніна, В.Івахненко, А. Колот, К. Крищенко, Н. Малюга, С. Соломонов, Н. Тарасенко, Н.Ткаченко, А.В. Череп та інші. Незважаючи на те, що проблемі організації обліку та аналізу розрахунків з персоналом присвячено безліч наукових праць, багато питань залишаються недостатньо розкритими. Все це зумовлює актуальність даної проблеми і свідчить про доцільність вибору автором напряму дослідження. Специфіка діяльності поліграфічних підприємств визначає доречність розробки нових методик ведення бухгалтерського обліку на основі врахування облікових та контрольних вимог. Однак на сьогодні найбільш не вирішеними залишаються питання щодо забезпечення дієвої системи оплати праці працівників, формування відповідної системи надбавок та доплат, розробки раціонального документообігу, впровадження інформативних рахунків.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є розгляд та аналіз принципів та методичних прийомів бухгалтерського обліку та аналізу щодо розрахунків з персоналом з метою вдосконалення їхньої практичної реалізації в обліку та звітності.

Відповідно до поставленої мети у кваліфікаційній роботі було визначено такі завдання:

- розглянути загальне поняття розрахунків з персоналом, їх класифікація та умови визнання;
- дослідити основи методики ведення обліку розрахунків з персоналом;
- ознайомитись з нормативно-правовим забезпеченням регулювання обліку та аналізу розрахунків з персоналом;
- провести оцінку організації обліку та аналізу розрахунків з персоналом підприємства ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс «Десна»;

– розглянути шляхи удосконалення організації обліку розрахунків з персоналом ПАТ «ПВК «Десна»;

– намітити напрями удосконалення аналізу розрахунків з персоналом підприємства.

Предмет та об’єкт дослідження. Об’єктом кваліфікаційної роботи є теоретичні, методичні та практичні аспекти бухгалтерського обліку та аналізу розрахунків з персоналом підприємств.

Предметом дослідження є процес бухгалтерського обліку та аналізу розрахунків з персоналом в ПАТ «ПВК «Десна».

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є використання діалектичного методу пізнання економічних явищ і процесів. Використані методи індукції та дедукції (при вивченні сутності та класифікації розрахунків з персоналом) та системного аналізу (при аналізі обліково-аналітичних питань). Застосовувались прийоми статистичного і порівняльного аналізу, методи моделювання, планування і прогнозування.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують бухгалтерський облік та аналіз розрахунків з персоналом підприємств, офіційні статистичні, методичні та аналітичні матеріали, дані мережі Інтернет.

Фактологічною основою проведеного дослідження є наукові праці вітчизняних учених з проблем бухгалтерського обліку і аналізу розрахунків з персоналом підприємств, матеріали досліджуваного підприємства.

Практичне значення отриманих результатів. Основні результати дослідження спрямовані на вдосконалення методики й практики системи обліку і аналізу розрахунків з персоналом в ПАТ «ПВК «Десна» та підвищення ефективності його діяльності. Зокрема, удосконалений Наказ про облікову політику, удосконалений робочий план рахунків, запропонований проект щодо економії та більш ефективного використання фонду оплати праці.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути використані у процесі формування стратегічних напрямків розвитку бухгалтерського обліку та контролю розрахунків з персоналом в ПАТ «ПВК «Десна» й підвищення його економічного потенціалу на макрорівні. Реалізація наведених в роботі пропозицій сприятиме підвищенню якості облікового процесу в ПАТ «ПВК «Десна» та позитивно вплине на кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства.

Обсяг і структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Вона містить 22 таблиці, 13 рисунків, 1 додаток та виконана на 160 сторінках. Список використаних джерел містить 168 найменувань

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційна база дослідження, а також подано структуру роботи.

У **першому розділі «Теоретичні основи побудови обліку і аналізу розрахунків з персоналом підприємства»** висвітлено загальне поняття розрахунків з персоналом, їх класифікація та умови визнання, основи методики ведення обліку розрахунків з персоналом, нормативно-правове забезпечення регулювання обліку та аналізу розрахунків з персоналом.

Оскільки, основою досліджуваних операцій є розрахунки з персоналом, тому з розглянутого вище ми можемо навести власне бачення економічної сутності із дефініції «розрахунки з персоналом». Отже, під поняттям розрахунками з працівниками слід розуміти систему взаємовідносин та платежів, які виникають під час реалізації юридично оформлених фінансових зобов'язань та здійснюються між установою, підприємством та працівником (працівниками) відносно товарних і нетоварних операцій, та які проводяться у готівковій або в безготівковій формі за допомогою розрахункових документів в електронному або паперовому вигляді.

Розрахунки з персоналом включають такі складові, як: заробітна плата, нарахування та виплата відпускних, утримання аліментів, видача готівки на господарські потреби, сплата здійсненого збитку, утримання за ініціативою підприємства, нарахування допомоги у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та розрахунки за дивідендами.

Ведення обліку розрахунків з персоналом здійснюється за допомогою методичних прийомів бухгалтерського обліку із застосуванням принципів, наведених у законодавчих актах.

Формування в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності даних про всі виплати працівникам здійснюються відповідно до П(С)БО 26 «Виплати працівникам», який ґрунтується на МСБО 19 «Виплати працівникам». П(С)БО 26 «Виплати працівникам» та МСБО 19 «Виплати працівникам»

мають певні розбіжності, які потребують гармонізації. Крім того облік та оподаткування розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві має багато практичних проблем, які повинні бути вирішені шляхом вдосконалення законодавства.

Порядок проведення розрахунків з персоналом в Україні здійснюється відповідно до чинних нормативно-законодавчих актів: Кодексу законів про працю, Податкового Кодексу України, Закону України «Про оплату праці», Закону України «Про відпустки», Закону України «Про охорону праці», Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку обчислення середньої заробітної плати», Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Інструкції зі статистики заробітної плати, П(С)БО 16 «Витрати», П(С)БО 26 «Виплати працівникам» та ін.

Підбиваючи підсумки застосування форм та методів розрахунків виплат працівникам промислового підприємства, зауважимо, що облік та оподаткування виплат працівникам досить складний в умовах реформування українського законодавства. Для покращення впливу виплат заробітної плати працівникам на формування собівартості продукції потрібно цю ділянку обліку постійно удосконалювати. Спростити систему оподаткування та звітності.

У другому розділі роботи «Організація обліку і аналізу розрахунків з персоналом підприємства ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс «Десна» розглядались наступні питання:

1. Аналіз тенденцій та напрямів розвитку поліграфічно-видавничих

підприємств в світовому масштабі та в Україні.

2. Економічна характеристика діяльності ПАТ «ПВК «Десна».
3. Організація обліку розрахунків з персоналом ПАТ «ПВК Десна».
4. Аналіз розрахунків з персоналом на ПАТ «ПВК «Десна»

Отримані результати дають можливість стверджувати, що в світовому масштабі обсяги поліграфічної продукції поступово зростають, але темпи цього зростання є незначними. Більша частка (88%) виробництва припадає на розвинені країни, проте в майбутньому вона буде знижуватись на користь країн, що розвиваються. Найбільшим виробником поліграфії у світі є США. Обсяг реалізації у вітчизняній поліграфічній промисловості у вартісному вимірі за останні шість років зріс в 1,8 разу. З аналізу змін обсягу реалізації продукції, кількості підприємств та кількості персоналу поліграфічно-видавничої галузі на протязі 2014-2019 років, ми бачимо наступне:

чисельність підприємств поліграфічно-видавничої галузі України зменшувалась;

чисельність працюючих в поліграфічно-видавничій галузі теж зменшувалась;

обсяги реалізації продукції, що виробляється підприємствами поліграфічно-видавничої промисловості в грошовому еквіваленті збільшувались.

Щоб прийти до якогось висновку щодо розвитку поліграфічно-видавничої галузі, необхідно проаналізувати обсяг виготовленої продукції в кількісному еквіваленті за період з 2014 по 2019 роки. Тоді буде зрозумілою основна причина росту обсягів реалізації продукції в грошовому еквіваленті: зростання цін на продукцію або зростання кількості виробленої продукції.

За даними служби статистики України в період з 2014 по 2019 роки обсяг реалізації поліграфічно-видавничої продукції збільшився на 62 857 928,3 тис. грн, а обсяг виробленої продукції в одиницях товарів (послуг) за цей період збільшився на 6690218,9.

Таким чином можна прийти до висновку, що зростання обсягів реалізації продукції поліграфічно-видавничих підприємств України в грошовому еквіваленті в період з 2014 по 2019 роки пов'язане не тільки зі зростанням цін на дану продукцію, але і збільшенням кількості виробленої продукції.

При загальному збільшенні обсягів реалізації продукції поліграфічно-видавничих підприємств в період з 2014 по 2019 рік спостерігалось зниження обсягів реалізації за періодичними виданнями та друкуванням художньої літератури. Так, кількість надрукованих газет, журналів та іншої періодики за період з 2014 по 2019 рік зменшувалась в середньому майже на 29%, художньої літератури майже на 35 %. Причина даного зниження, обумовлена наступними факторами:

1. Збільшення цін на періодичні видання та художню літературу.
2. Все більша частка населення замість періодичних видань (газет, журналів і т.д.) користується інтернет-мережами.
3. Зниження реальних доходів населення та загальною тенденцією до зниження інтересу до читання.

Але дане зниження обсягів реалізації продукції поліграфічно-видавничих підприємств в період з 2014 по 2019 рік компенсувалось збільшенням обсягів виробництва асортименту рекламної продукції – майже на 40 %, навчальної літератури – майже на 38 %, збільшенням обсягів виробництва зошитів, брошур, буклетів, календарів.

Основні дослідження у кваліфікаційній роботі проводились на матеріалах поліграфічно-видавничого комплексу «Десна». Поліграфічно-видавничий комплекс випускає газети "Деснянська правда" та "Черниговская неделя", друкує періодичні видання, видає книги, брошури, виготовляє етикетки, буклети, блокноти, календарі, учнівські зошити, альбоми, бланки та іншу поліграфічну продукцію. На підприємстві надаються рекламні послуги.

Чистий прибуток підприємства, як ми бачимо, має динаміку до збільшення на 248 тис.грн. Так, за 2019 рік він збільшився на 7 тис.грн., а за 2018 на 241 тис.грн., така динаміка говорить про збільшення прибутковості підприємства.

За аналізований період спостерігається збільшення показника **чистої рентабельності** реалізованої продукції з 2,89% в 2017 році до 3,89 % в 2019 році. Це говорить про зменшення витратності виробництва.

Рентабельність активів характеризує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для отримання прибутку. Цей показник важливий насамперед для інвесторів, його значення на досліджуваному підприємстві на достатньому рівні, до того ж спостерігається його збільшення в динаміці, так в 2017 році це – 0,86 %, а в 2019 році – 1,33 %, значне збільшення пов'язане насамперед з відставанням темпу зростання активів перед зростанням прибутку. Так як динаміка цього показника має тенденцію до збільшення, це означатиме, що з часом збільшуються можливості підприємства самостійно фінансувати оновлення своїх основних та оборотних засобів.

Рентабельність власного капіталу – характеризує, наскільки ефективно підприємство використовує власний капітал.

Цей показник важливий насамперед для власників. Основне економічне значення коефіцієнта рентабельності власного капіталу полягає в тому, що він свідчить про частку прибутку у власному капіталі, вкладеному в підприємство його власниками. Можна також сказати, що цей показник свідчить про міру винагороди, яку отримують власники за прийняття на себе ризику, пов'язаного з розміщенням засобів у комерційне підприємство.

При збільшенні обсягу реалізації підприємства власний капітал повинен збільшуватися як мінімум тими самими темпами, інакше почне збільшуватися заборгованість. Прибутковість власного капіталу також створює передумови для залучення зовнішнього капіталу на вигідних умовах.

В нашому випадку спостерігалось збільшення рентабельності власного капіталу з 0,88 % в 2017 році до 1,35 % в 2019 році.

З проведеного аналізу ми бачимо, що вартість основних фондів має тенденцію до зменшення, так на початок 2017 року вони становила 48774 тис грн., а на кінець 2019 року зменшилися до 46988 тис. грн. Причинами цього може бути збільшення зносу.

Щодо власного капіталу, то фонд власних коштів зменшився на протязі 2017–2019 років на 0,9%, за рахунок зменшення капіталу у дооцінках.

Продуктивність праці – головний фактор зростання обсягів продукції, найважливіша характеристика ефективності використання трудових ресурсів підприємства. Аналіз і динаміка продуктивності праці має на меті виявити резерви зростання продуктивності праці в компанії.

Наведені дані свідчать про те, що за 2019 рік підприємство спромоглося досягти підвищення продуктивності праці в порівнянні з 2017 роком з 282,62 тис.грн./ос. до 319,6 тис.грн./ос., тобто на 13,1 %. Ріст продуктивності праці відбувся за рахунок вдосконалення кадрової політики, професійного розвитку персоналу, навчання персоналу, підвищення мотивації персоналу.

Ми можемо сказати, що в цілому, за досліджуваний період спостерігається збільшення коефіцієнта ресурсовіддачі з 0,30 в 2017 році до 0,34 в 2019 році. Динаміка коефіцієнта відзначалася постійним поступовим збільшенням.

Як ми знаємо **коефіцієнт оборотності активів** (ресурсовіддачі) дає уявлення про те, скільки продукції реалізує підприємство, виходячи із наявності у нього окремої кількості активів. Інакше кажучи, цей коефіцієнт свідчить, наскільки зміни у наявних активах пов'язані зі змінами чистого обсягу продажу.

У нашому випадку **чистий обсяг продажу** збільшується швидшими темпами, ніж величина активів, це є свідченням ефективності використання

останніх. Як наслідок збільшуються можливості підприємства до оновлення та модернізації виробничих потужностей.

Оборотність дебіторської заборгованості зазнала збільшення, з 5,09 в 2017 році до 5,35 в 2019 році, що говорить про збільшення ділової активності підприємства. Відповідно відбулося зменшення тривалості обороту дебіторської заборгованості.

Оборотність кредиторської заборгованості збільшилася, з 12,96 в 2017 році до 16,94 в 2019 році, що відповідно призвело до зменшення тривалості оборотності кредиторської заборгованості.

Аналізуючи данні, наведені в роботі, можна зробити висновок, що **коефіцієнт поточної ліквідності** протягом 2017-2019 років значно перевищує нормативне значення, має позитивну тенденцію на кінець 2019 року, на **1 грн.** поточних зобов'язань приходиться майже **8,17** грн. поточних активів підприємства. Збільшення коефіцієнта поточної ліквідності відбулося за рахунок зменшення вартості поточних зобов'язань майже в 1,5 рази. Отже, підприємство є успішно функціонуючим, його поточні кредиторські зобов'язання забезпечені в належній мірі матеріальними оборотними засобами.

Коефіцієнт **швидкої ліквідності** протягом 2017-2019 років має негативну тенденцію, про те значно перевищує нормативне значення. На кінець 2019 року підприємство спроможне виконати 73 % своїх зобов'язань.

Коефіцієнт **абсолютної ліквідності** збільшився на 1,73 (з 1,72 до 3,45).

Коефіцієнт **фінансового ризику** перевищує критичне значення в 2017 – 2019 роках, що свідчить про те, що фінансовий ризик є не високий.

Коефіцієнт **фінансової стабільності** в 2017 – 2019 роках перевищує нормативне значення, до того ж має позитивну тенденцію, що свідчить про збільшення забезпечення гнучкості у використанні власних коштів підприємством.

Виходячи з аналізу економічного стану ПАТ «ПВК «Десна», основні економічні показники підприємства знаходяться на досить високому рівні.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку в ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс «Десна» створено бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером.

Для спрощення обліку на підприємстві використовують програму Парус-Підприємство, версія 8.

З працівниками на ПАТ «ПВК «Десна» здійснюються розрахунки з оплати праці, розрахунки з депонентами та розрахунки за іншими виплатами (лікарняні, допомогу по частковому безробіттю тощо). Розрахунки з працівниками ПАТ «ПВК «Десна» відображаються в бухгалтерському обліку відповідно до вимог чинного законодавства України та облікової політики ПАТ «ПВК «Десна». Для бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам передбачено рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», де підсумовується вся інформація про розрахунки за виплатами.

Головне місце серед розрахунків з працівниками на ПАТ «ПВК «Десна» займає заробітна плата. Весь процес обліку розрахунків з працівниками з оплати праці на ПАТ «ПВК «Десна» можна поділити на облік особового складу та використання робочого часу та облік виробітку продукції і заробітної плати.

На сьогодні кадрової служби в ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс «Десна» не існує. Тому за облік особового складу, якому підлягають усі працівники підрозділів, незалежно від робіт, які вони виконують, та посад, що обіймають, відповідає секретар підприємства.

Облік використання робочого часу, а також контроль за станом трудової дисципліни на підприємстві здійснюється табельним обліком.

Розрахунок заробітної плати робітників із відрядною оплатою праці за весь розрахунковий період виконується на підставі первинних документів за обліком виробітку заробітної плати, доплат за надурочні години роботи, нарахування премій та інше, а також шляхом підрахунку різного роду утримань та визначення суми, яка належить видачі на руки.

Для нарахування основної заробітної плати працівникам з погодинною оплатою праці використовують відомості про посадові оклади (на основі штатного розпису); про присвоєні розряди (на основі наказів по підприємству), а також дані табельного обліку відпрацьованого ними часу за відповідний період. Розрахунок заробітної плати робітників з погодинною оплатою праці виконується на підставі обліку фактично відпрацьованого часу, доплат за надурочні часи роботи, нарахування премій та інше, а також шляхом підрахунку іншого роду утримань та визначення суми, яка належить видачі на руки.

Заробітна плата спеціалістам нараховується наступним чином: при повному робочому місяці проставляється присвоєний оклад згідно з наказом по підприємству й відповідно до посади, а при неповному робочому місяці – оклад ділиться на кількість робочих днів у даному робочому місяці й отриману денну заробітну плату множать на кількість відпрацьованих (згідно з табелем) робочих днів.

До фонду оплати праці належить і оплата за час відпустки, яка розраховується множенням кількості календарних днів відпустки та суму заробітної плати, нарахованої в розрахунковому періоді поділену на розрахункову кількість днів за період за який надається відпуску.

Для виплати відпускних на ПАТ «ПВК «Десна» створюється резерв, суму резерву розраховують щомісячно.

Окрім нарахування фонду заробітної плати, бухгалтерія проводить розрахунок і облік певних відрахувань, зокрема ЄСВ, податку з доходів фізичних осіб та військового збору.

Суми невиплаченої заробітної плати в бухгалтерії депонуються на субрахунку 662 «Розрахунки з депонентами». Нараховані, але не одержані персоналом у встановлений термін суми з оплати праці, відображають за дебетом субрахунку 661 «Розрахунки за заробітною платою» та кредиту субрахунку 662 «Розрахунки з депонентами».

Субрахунок 663 «Розрахунки за іншими виплатами» використовується для обліку виплат, що не відносяться до фонду оплати праці (лікарняні, допомогу по частковому безробіттю тощо).

Отже, в загальному облік розрахунків з персоналом на ПАТ «ПВК «Десна» відповідає встановленій практиці.

З проведеного аналізу розрахунків з персоналом ми можемо сказати, що в основному на підприємстві працюють особи віком 40-50 років. Це є негативним явищем, адже робота підприємства напряму пов'язана з виготовленням сучасних поліграфічних виробів за допомогою сучасних засобів (спеціальних машин та приладів). Молодий працівник хоч і немає великого досвіду роботи, проте він володіє потрібними знаннями, а що стосується старшого покоління, то в основному працівники які згодом планують виходити на пенсію не бажають навчатись, для більш продуктивної праці. За статевою ознакою у складі персоналу підприємства переважає частка чоловіків. Серед працівників товариства понад 98% професіоналів мають вищу освіту, серед фахівців – близько 90%. У компанії спостерігається стійка тенденція до зростання кількості висококваліфікованих працівників.

За період з 2017 по 2019 роки покращилась ефективність використання коштів на оплату праці, головний показник, величина чистого прибутку на 1 грн. оплати праці збільшився, що свідчить про те, що керівництво підприємства приділяє увагу до підвищення зацікавленості працівників в результатах своєї праці.

В третьому розділі «Шляхи вдосконалення обліку та аналізу розрахунків з персоналом підприємства» визначені основні шляхи вдосконалення обліку та аналізу розрахунків з персоналом підприємства.

З метою подальшого удосконалення організації обліку розрахунків з персоналом підприємства пропонується:

1. В Наказі про облікову політику підприємства необхідно передбачити положення щодо обліку розрахунків з працівниками, що додасть більшу визначеність в роботі бухгалтерів.

2. В наказі про облікову політику зазначити про створення резерву виплат під час звільнення та резерву виплат після закінчення трудової діяльності, що додасть більшу зацікавленість працівників у роботі на даному підприємстві.

3. Для удосконалення організації бухгалтерського обліку доцільно встановити Парус-Предприятие 8 SE (on Oracle). Парус 8 SE - полегшена версія в тому сенсі, що розрахована на невеликі підприємства і організації. Зазначена вище заміна програмного забезпечення підвищить продуктивність і раціональність роботи бухгалтерів

4. Введення субрахунків до рахунку 66 "Розрахунки за виплатами працівникам з метою більш оперативного пошуку бухгалтерами необхідної інформації по виплатам працівникам.

5. Проведення аналізу конкурентоспроможності заробітної плати.

6. Систематичне Проведення PEST аналізу та SWOT аналізу функціонування підприємства з метою покращення економічних показників, які в свою чергу забезпечать підтримання заробітної плати працівників на належному рівні.

Таким чином, можна зробити висновок, що облік і аналіз розрахунків з персоналом ПАТ «ПВК «Десна» підтримується на належному рівні.

Запропоновані удосконалення організації системи бухгалтерського обліку, удосконалення синтетичного обліку, удосконалення Наказу про облікову політику, вдосконалення організації, нормування і оплати праці надасть підприємству можливість удосконалити облік розрахунків з працівниками на підприємстві та підвищити ефективність використання трудових ресурсів.

ВИСНОВКИ

Для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній роботі нами було вирішено такі завдання:

- розглянуто загальне поняття розрахунків з персоналом, їх класифікація;
- досліджено основи методики ведення обліку розрахунків з персоналом;
- проведено ознайомлення з нормативно-правовим забезпеченням регулювання обліку та аналізу розрахунків з персоналом;
- проведено оцінку організації обліку і аналізу розрахунків з персоналом підприємства ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс «Десна»;
- розглянуто шляхи удосконалення організації обліку розрахунків з персоналом ПАТ «ПВК «Десна»;
- намічено напрями удосконалення аналізу розрахунків з персоналом підприємства.

В результаті проведеного дослідження ми можемо навести власне бачення економічної сутності дефініції «розрахунки з персоналом». Отже, під поняттям розрахунками з працівниками слід розуміти систему взаємовідносин та платежів, які виникають під час реалізації юридично оформлених фінансових зобов'язань та здійснюються між підприємством (установою) та працівником (працівниками) відносно товарних і нетоварних операцій.

Розрахунки з працівниками є різноманітними, що зумовлено різними категоріями працівників, різною методикою нарахування виплат та цілями розрахунків. Тому для досягнення ефективного обміну інформацією, як в самій установі, так і за її межами, доцільним буде розподіл даних розрахунків за різними класифікаційними ознаками.

На Україні, в тому числі і на підприємствах поліграфічно-видавничої галузі, застосовують дві основні форми оплати праці: **почасову та відрядну**.

Розрахунки з працівниками також класифікуються в контексті видів розрахунків:

- за формою здійснення (готівкові, безготівкові, комбіновані);
- за періодичністю здійснення (разові, періодичні, систематичні);
- за валютою розрахунків (в національній валюті, в іноземній валюті);

за видами виплат (розрахунки за короткостроковими виплатами, розрахунки за іншими довгостроковими виплатами, розрахунки за виплатами при звільненні.

Розрахунки з персоналом включають такі складові, як: заробітна плата, нарахування та виплата відпускних, утримання аліментів, видача готівки на господарські потреби, сплата здійсненого збитку, утримання за ініціативою підприємства, нарахування допомоги у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та розрахунки за дивідендами.

Методика формування в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності даних про всі виплати працівникам визначена у П(С)БО 26 «Виплати працівникам», який ґрунтується на МСБО 19 «Виплати працівникам». П(С)БО 26 «Виплати працівникам» та МСБО 19 «Виплати працівникам» мають певні розбіжності, які потребують гармонізації.

Аналіз тенденцій та напрямків розвитку поліграфічно-видавничої галузі в цілому по Україні за даними державної Служби статистики України дав наступні результати:

1. Загальне зростання обсягів реалізації продукції підприємств поліграфічно-видавничої галузі пов'язаний не тільки зі зростанням цін на продукцію, але і зі збільшенням кількості виробленої продукції (наданих послуг). Найбільше зростання обсягів реалізації припадає на рекламну продукцію, етикетки, буклети, блокноти, календарі, підручники, учнівські зошити, альбоми, бланки, яке компенсує зменшення реалізації періодичних видань, художньої літератури, наукової літератури.

2. Зменшення чисельності підприємств поліграфічно-видавничої галузі пов'язане з тим, що більшість підприємств збільшили свої виробничі потужності, задовільнили попит населення, а ті, що не спроможні були реалізовувати свою продукцію за цінами більш прогресивних підприємств (по причині високої собівартості продукції, зумовленої використанням застарілого обладнання), завершили свою діяльність, не витримавши конкуренції.

3. Загальне зменшення чисельності працюючих на підприємствах поліграфічно-видавничої галузі України пов'язано зі зменшенням самої

кількості підприємств та зі зменшенням кількості працюючих на деяких діючих підприємствах у зв'язку з модернізацією виробництва.

Досліджуване в даній кваліфікаційній роботі підприємство Публічне акціонерне товариство «Поліграфічно-видавничий комплекс «Десна» відноситься до підприємств поліграфічно-видавничої галузі України. Поліграфічно-видавничий комплекс випускає газети "Деснянська правда" та "Черниговская неделя", друкує періодичні видання, видає книги, брошури, виготовляє етикетки, буклети, блокноти, календарі, учнівські зошити, альбоми, бланки та іншу поліграфічну продукцію. На підприємстві надаються рекламні послуги.

Зазначені вище тенденції і напрямки в розвитку поліграфічно-видавничої галузі характерні і для ПАТ «ПВК «Десна», за винятком, зменшення чисельності працюючих на підприємстві, котра тримається на однаковому рівні (58 чол.) з 2017 по 2019 рік, що свідчить про привабливість даного підприємства щодо працевлаштування.

Економічні показники функціонування ПАТ «ПВК «Десна» в період з 2017 по 2019 рік на досить високому рівні:

1. Дохід від реалізації продукції (послуг) збільшився на 2145 тис. грн.
2. Чистий прибуток збільшився на 248 тис. грн.
3. Рентабельність діяльності за чистим прибутком збільшилась на 1 % (з 2,89 % до 3,89 %).
4. Рентабельність активів та рентабельність власного капіталу збільшились на 0,47%.
5. Фонд оплати праці збільшився на 2378 тис. грн.
6. Середньомісячна заробітна плата збільшилась на 3416.66 грн.
7. Коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився на 1,73 (з 1,72 до 3,45).

Можна зробити висновок, що ПАТ «ПВК «Десна» є фінансово незалежним, ліквідним, раціонально формує структуру свого балансу, та прибуткове підприємство.

В результаті проведення детального аналізу заробітної плати працівників ПАТ «ПВК «Десна», за період з 2017 по 2019 роки виявлені позитивні тенденції

по заробітній платі, а саме: покращилась ефективність використання коштів на оплату праці, зокрема **величина валового прибутку** на 1 грн. оплати праці, збільшилась на 0,06 грн., **величина чистого прибутку** на 1 грн. оплати праці збільшилась на 0,06 грн., **величина собівартості продукції** на 1 грн. оплати праці зменшилась на 1,13 грн., **середня місячна заробітна** плата одного працівника збільшилась на 3416, 66 грн.

З метою подальшого вдосконалення організації обліку розрахунків з персоналом підприємства пропонується:

1. В Наказі про облікову політику підприємства необхідно передбачити положення щодо обліку розрахунків з працівниками, що додасть більшу визначеність в роботі бухгалтерів.

2. В наказі про облікову політику зазначити про створення резерву виплат під час звільнення та резерву виплат після закінчення трудової діяльності, що додасть більшу зацікавленість працівників у роботі на даному підприємстві.

3. Для удосконалення організації бухгалтерського обліку доцільно встановити Парус-Предприятие 8 SE (on Oracle). Парус 8 SE - полегшена версія в тому сенсі, що розрахована на невеликі підприємства і організації. Зазначена вище заміна програмного забезпечення підвищить продуктивність і раціональність роботи бухгалтерів

4. Введення субрахунків до рахунку 66 "Розрахунки за виплатами працівникам з метою більш оперативного пошуку бухгалтерами необхідної інформації по виплатам працівникам.

5. Проведення аналізу конкурентоспроможності заробітної плати.

6. Систематичне Проведення PEST аналізу та SWOT аналізу функціонування підприємства з метою покращення економічних показників, які в свою чергу забезпечать підтримання заробітної плати працівників на належному рівні.

Таким чином, можна зробити висновок, що облік і аналіз розрахунків з персоналом ПАТ «ПВК «Десна» підтримується на належному рівні, що підтверджується високими кількісними і якісними показниками функціонування

підприємства в цілому, показниками заробітної плати і стабільністю кількості персоналу, що працює на підприємстві.

АНОТАЦІЯ

Жовтий В.Г. «Організація обліку та аналізу розрахунків з персоналом підприємства» (на матеріалах ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс «Десна») – Рукопис.

Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Чернігівський національний технологічний університет. – Чернігів, 2020.

Кваліфікаційна робота присвячена обґрунтуванню теоретико-методичних засад принципів та методичних прийомів бухгалтерського обліку та аналізу щодо розрахунків з персоналом з метою вдосконалення їхньої практичної реалізації в обліку та звітності.

У першому розділі розглядається загальне поняття розрахунків з персоналом, їх класифікація та умови визнання, методологічні основи ведення обліку розрахунків з персоналом, нормативно-правове забезпечення регулювання обліку та аналізу розрахунків з персоналом.

У Другому розділі розкривається організація обліку і аналізу розрахунків персоналом підприємства ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс «Десна». А саме аналіз тенденцій та напрямів розвитку поліграфічно-видавничих підприємств України, фінансово-економічна характеристика діяльності ПАТ «ПВК «Десна», організація обліку розрахунків з персоналом підприємства, аналіз розрахунків з персоналом на ПАТ «ПВК «Десна».

В третьому розділі обґрунтовано шляхи вдосконалення обліку та аналізу розрахунків з персоналом підприємства.

Одержані результати можуть бути використані для удосконалення обліку і контролю на підприємстві, що сприятимуть підвищенню якості облікового процесу в ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс «Десна» та позитивно вплинути на кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства.

Ключові слова: поліграфічне підприємство, облікова політика, облік, розрахунки, персонал, заробітна плата, відпускні, розрахунків з депонентами, матеріальна допомога, суми за лікарняними листками.